

DÖRRLÅS, n. 5. 1) Lås på en dörr, hvarmedelst den stänges. — 2) Lås, ämnadt till en dörr.

DÖRRNYCKEL, m. 2. pl. — *nycklar*. Nyckel till ett dörrlås.

DÖRRPOST, m. 5. Benämning på hvardera af de tvänne uppstående sidorna af infattningen till en dörr, när de äro af trä.

DÖRR-REGEL, m. 2. pl. — *reglar*. Se *Regel* (regel).

DÖRRSPEGEL, m. 2. pl. — *speglar*. Benämning på hvarje af de inre fyrkantiga, utaf lister omslutna ytor på en dörr (hem. 2).

DÖRRSTYCKE, n. 4. 1) Se *Dörrfält*. — 2) Målning på dörrfältet.

DÖRRTRÄ, n. 4. Bjelke, öfver och under en dörröppning. *Öfra, nedra d-et*.

DÖRRTRÖSKEL, m. 2. Se *Tröskel*.

DÖRRVAKTARE, m. 5. — *TERSKA*, f. 1. Person, hvars befattning är att hålla vakt vid en dörr, för att tillse, att inga obehöriga eller farliga personer slippa in.

DÖRRVÅRD, m. 2. (gam.) Se *föreg.*

DÖS, m. 2. (gam.) Uppstaplad hög. Brukas ännu i sammansättningen *Halmdös*.

DÖTEL, döt'l, m. 2. pl. *dötlar*. (tekn.) Kil eller vigg, som slås in i en tränegel, för att bättre fästa den.

DÖTELJERN, n. 5. (tekn.) Verktyg till att klyfva hufvudet på en tränegel för döteln.

E.

E, n. 4. 1) Femte bokstafven i alfabetet. Har trenne olika ljud, dels sitt eget slutna (*e*), dels ett öppet (*ä*), dels ett mellanljud af *e*, *ä* och *ö*. — *a*) *E* har sitt eget slutna ljud: *e*) När *e* utgör en stafvelse för sig sjelf, t. ex.: *emot, egen*. Undantag: *evig, elende, ebenhols*, m. fl. jemte deraf utledda och sammansatta ord, i hvilka det ljuder som *ä*. — *β*) Vanligtvis i slutet af ett ord eller en stafvelse, t. ex.: *le, se, besinna, regera*. — Undantag, jfr. *c, β, γ*) Merendels framför enkelt ljudande konsonant, t. ex.: *hel, lef, menlig*. — Undantag, jfr. *b, a, β, γ*. — *δ*) Alltid framför dubbelt ljudande konsonant i ett stamord, t. ex.: *eld, rem, skepp, knekt, fresta*, samt i deras härledningar och sammansättningar. — *b*) *E* har ett öppet ljud, likt *ä*, dels långt: *α*) I prefixet *er*, t. ex.: *erfara, erbjud*; *β*) Framför *rl*, t. ex.: *verld, perla*; *γ*) I några andra ord framför enkelt ljudande konsonant, såsom: *der, det, med, jern, ihjel*, m. fl.; — dels kort: *δ*) Framför dubbelt konsonantljud, såsom: *herre, lejon, elg, den, dem, embete, regn, djerf*, o. s. v. — *c*) *E* har ett mellanljud af *e, ä* och *ö*: *α*) Framför dubbelt konsonantljud i korta mellanstavvelser, såsom: *aderton, vissertig, öppenhet*; *β*) I korta slutstavvelser, t. ex.: *vatten, hagel, dager*. — *Anm.* Då *E* har detta mellanljud, är det endast att betrakta såsom en hjälpvokal, liknande hebreiskans Scheva och tillagd endast, för att lätta uttalet, men som ej fanns i språkets äldsta tider, då man skref *vatn, vapn, hagl, dagr*, o. s. v. — 2) (i musik) *a*) Tredje noten i c-skalan. — *b*) Namnet på den sträng eller tangent, som anger tonen *e*. — 3) Ljudet, som uppkommer, då bokstafven *e* uttalas eller noten *e* i sång eller musik återgifves. — Man säger äfv. *e-ljud, e-ton, e-sträng*, o. s. v. — 4) Förkortningar: *e. g.* eller *e. gr.* = *exempli gratia*. — *e. o.* = *ex officio* ell. *extra ordinarie*. — *Esg.* = *Esquire*. — *&c.*, *etc.* = *et cetera*. — (I handel) *e. d.* = *efter dato*. *e. s.* = *efter sigt*.

EBB, m. 5. Tidvattnets fallande i hafvet, på vissa tider af dygnet. *E. och flod*, verldshafvets stigande och fallande två gånger på 24—25 tim-

mar. *E. och flod* härrör af månens dragningskraft.

EBENHOLS, ä'bnhå'lls, n. 5. sing. Det svarta, ganska hårda och tunga virket af åtskilliga träslag, kallade med ett gemensamt namn *Ebenträ*. Skrifves äfv. *Ebenholz* (efter tyskan). [— *holtz, — holts.*]

EBENHOLSTRÄD, se *Ebenträ*.

EBENIST, äbeni'sst, m. 5. Snickare, som arbetar i ebenhols och andra hårda och dyrbara träslag, med inläggning af ädla stenar, perlemor, elffenben, sköldpadd, silfver och glas, isynnerhet skrin, dosor o. d. Konstsnickare.

EBENTRÄD, ä'bnt'räd, n. 5. 1) Benämning på åtskilliga hårda träslag, af hvilka fås ebenhols (se d. o.), isynnerhet *Diospyros Ebenum*, som växer i Afrika samt Ost- och Vestindien. — 2) *Gröna E-et*, träslag i det tropiska Amerika, som lemnar grönt virke. *Aspalathus*. Äfv. *Ebenholsträd*.

EBREISKA, se *Hebreiska*.

ECCE HOMO, ä'ckse hómo (lat.). 1) En bild af den lidande Frälsaren vid det tillfälle, då Pilatus med orden: *ecce homo!* (se, hvilken man!) beundrande visar honom för Judarna. — 2) Se *Krucifix*.

ECCLESIASTIK o. **ECCLESIASTISK**, se *Eck* . . .

ECHAPPERA, eschappèra, v. n. 4. (fr. *Échapper*) Rymma, undfly, undkomma. — *Echapperande*, n. 4.

ECHINIT, ekini't, m. 5. Förstenad sjöborre. Kallas af gemene man *Paddsten*, emedan de tro, att den alstras af gamla paddor.

ECHO, se *Eko*.

ECKEL, m. fl., se *Äckel*, m. fl.

ECKLESIASTIK, ekklesiasti'k, eller

ECKLESIASTISK, ekklesiástisk, a. 2. Kyrklig, andelig, presterlig. Skrifves äfv. *Eccl* — och äfv. af några *Ekk*l. — [Ecl —, Ekl —.]

ECLAIRERA, m. fl., se *Eklävera*, m. fl.,

ECLIPTICA, **ECLOG**, **ECONOM**, m. fl., se *Ekliptika*, *Eklog*, *Ekonom*, m. fl.

ECOSSAISE, ekäsä's, m. 5. 1) Gammal skottsk dans. — 2) Musiken dertill.

ÉCU, eky', m. pl. *écus*. Franskt mynt = 3 livres.